

รายงานตามติดเศรษฐกิจไทย

ประเทศไทยท่ามกลางวิกฤตโควิด-19

มิถุนายน 2563

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การพัฒนาในระยะที่ผ่านมา

ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤตโควิด-19 ในช่วงต้นปี 2563 ทำให้ความเปราะบางที่มีอยู่แล้วเพิ่มขึ้นไปอีก อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจชะลอตัวลงจากร้อยละ 4.2 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 2.4 ในปี 2562 โดยผลประกอบการในไตรมาสที่ 4 ของปี 2562 อ่อนแอลงมาก ปัจจัยหลักที่ทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจชะลอตัว ได้แก่ อุปสงค์ต่อการส่งออกที่อ่อนแอลง สะท้อนผลกระทบจากความตึงเครียดทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน การชะลอตัวของการลงทุนภาครัฐเนื่องจากความล่าช้าในการอนุมัติงบประมาณประจำปี 2563 และปัญหาภัยแล้งซึ่งกระทบการผลิตภาคเกษตร ทั้งนี้ วิกฤตโควิดที่เกิดขึ้นในไทยช่วงต้นปี 2563 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจหดตัวลงถึงร้อยละ 1.8 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า และ ไตรมาสแรกของปี 2563 หดตัวถึง ร้อยละ 2.2 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า

ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจไทยนั้นรุนแรง เพราะความเปิดกว้างทางการค้าของไทย และความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ประมาณการว่าเศรษฐกิจไทยจะหดตัวร้อยละ 5 ในปี 2563 ซึ่งคาดว่าจะหดตัวมากที่สุดในกลุ่มภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก¹ อุปสงค์ในตลาดโลกที่อ่อนแอทำให้การค้าในตลาดโลกหดตัว² ครอบคลุมห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มในตลาดโลก เช่น รถยนต์ ซึ่งประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในผู้ผลิตที่โดดเด่น และส่งผลกระทบต่อส่งออก ส่วนภาคการท่องเที่ยวซึ่งคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 15 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ก็ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการที่ประเทศเกือบจะห้ามนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศตั้งแต่เดือนมีนาคม 2563 และท้ายที่สุด การจำกัดการเดินทางเพื่อควบคุมการระบาดของโรค แม้ว่าจะมีส่วนสำคัญช่วยทำให้เส้นกราฟของการติดเชื้อกลายเป็นเส้นแนวราบ แต่มาตรการดังกล่าวก็ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างรุนแรงต่อการบริโภคภาคเอกชน โดยเฉพาะต่อธุรกิจค้าปลีกและบริการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งกระทบไปถึงยอดขายสินค้าคงทนในไตรมาสที่ 1 ของปี 2563 ที่ปรับตัวลงอย่างรุนแรงกว่าร้อยละ 12 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า

การระบาดส่งผลให้เกิดการตกงานอย่างรุนแรงและผลกระทบทางลบที่มีต่อตลาดแรงงานนั้นก็เห็นได้ชัดเจนตั้งแต่ไตรมาสแรกของปี 2563 งานในภาคบริการโดยเฉพาะการท่องเที่ยวมีความเสี่ยงอย่างมากจากมาตรการควบคุมการติดเชื้อและการเว้นระยะห่างทางสังคมที่รัฐบาลและบุคคลนำมาใช้เพื่อจำกัดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ค่าเฉลี่ยของจำนวนชั่วโมงการทำงานในไตรมาสที่ 1 ลดลง เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน และกว่า 170,000 คนที่ทำงานใน

¹ “ทิศทางเศรษฐกิจโลก: มิถุนายน 2563” (Global Economic Prospects: June 2020), ธนาคารโลก, มิถุนายน 2563

² Ibid.

ระบบได้มาขอรับสิทธิประโยชน์กรณีว่างงานในไตรมาสแรกของปี 2563 แม้ว่าในช่วงปลายเดือนพฤษภาคมจะยังมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับผลกระทบสุดท้ายที่มีต่อตลาดแรงงาน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติคาดการณ์ว่าคนงาน 8.4 ล้านคนจะมีความเสี่ยงจากการระบาดของโควิด-19 ในช่วงไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3 ของปี 2563 ยิ่งไปกว่านั้น เกษตรกรกว่า 6 ล้านคนก็ตกอยู่ในความเสี่ยงอันเกิดจากปัญหาภัยแล้ง³

ผลกระทบต่อสวัสดิการของครัวเรือนน่าจะมีความรุนแรง จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น ผู้ที่มีรายได้ต่อวันต่ำกว่า 5.5 ดอลลาร์สหรัฐตามภาวะเสมอภาคของอำนาจซื้อ (PPP) คาดว่าจะสูงขึ้นกว่าหนึ่งเท่าตัว จาก 4.7 ล้านในไตรมาสที่ 1 ของปี 2563 เป็น 9.7 ล้าน ในไตรมาสที่สองของปี 2563 ก่อนที่จะเริ่มฟื้นตัวมาเล็กน้อยอยู่ที่ 7.8 ล้านในไตรมาสที่ 3 ของปี 2563 โดยปัจจัยที่เป็นตัวจุดที่สำคัญ คือ การลดลงอย่างรุนแรงของค่าจ้างในกลุ่มของแรงงานที่ได้รับผลกระทบในภาคการผลิตและภาคบริการ และรายได้แรงงานส่งกลับที่ลดลงโดยเฉพาะในครัวเรือนที่ไม่มีแรงงานที่ได้รับผลกระทบ รายได้ที่ลดลงนี้จะถูกทดแทนได้เพียงบางส่วนจากเงินอุดหนุนช่วยเหลือที่รัฐบาลประกาศ

ในขณะที่ภาคการเงินของไทยแสดงความเปราะบางอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่แล้วก็ยังมีเสถียรภาพและดูเหมือนว่าจะมีกันชนเพียงพอที่จะรักษาความมั่นคงทางการเงินต่อไป ภายหลังจากการระบาด ความผันผวนของตลาดตราสารทุนสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลงกว่าร้อยละ 35 ในช่วงต้นเดือนมกราคมถึงกลางเดือนมีนาคม 2563 ก่อนที่จะปรับตัวขึ้นมาร้อยละ 15 ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศไทยประสบกับภาวะการณ์ไหลออกของเงินทุน ความอ่อนไหวของภาคการเงินอันเป็นผลมาจากสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP และหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีแนวโน้มแย่ลงจากการระบาดที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ระบบการเงินของไทยก็ยังคงมีกันชนที่เพียงพอในการรักษาความมั่นคงทางการเงิน ณ เดือนมีนาคม 2563 ระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยยังคงรักษาระดับอัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 และอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงทั้งหมด (BIS ratio) ที่ร้อยละ 15.6 และ ร้อยละ 18.73 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบหลักเกณฑ์ Basel III ในการดูดซับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากวิกฤตการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดและยังคงสามารถให้บริการทางการเงินที่สำคัญต่อไปได้ ยิ่งไปกว่านั้น ระบบธนาคารยังคงรักษาระดับการกันสำรองเพื่อหนี้ที่สงสัยจะสูญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทยฉบับที่ 9 (TFRS 9) ซึ่งมีอัตราส่วนเงินสำรองที่มีต่อสินเชื่อด้วยคุณภาพที่ร้อยละ 143.3 ในขณะที่ ณ เดือนมีนาคม 2563 การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเพื่อรองรับสถานการณ์ด้านสภาพคล่องที่มีความรุนแรง (LCR) ก็อยู่ที่ร้อยละ 185.7 ถึงกระนั้นก็ตาม การระบาดของโควิด-19 ก็ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกและวิกฤตการเงินในระดับที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และยังไม่ชัดเจนว่าจะจบลงเมื่อไหร่ จึงยังเป็นปัญหาท้าทายต่อเสถียรภาพความมั่นคงของระบบการเงินไม่ว่าจะที่ไหนก็ตาม **บัญชีเดินสะพัดของไทยเกินดุลแคบลง และการไหลออกของเงินทุนก็แรงขึ้น แต่ระดับเงินสำรองระหว่างประเทศยังคงอยู่ในระดับที่เพียงพอ** ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลแคบลงที่ร้อยละ 7.1 ของ GDP ในไตรมาสที่ 1 ของปี 2563 และคาดว่าจะแคบลงไปกว่านี้อีกในไตรมาสที่สองของปี 2563 โดยมีรายรับจากการท่องเที่ยวที่ลดลงอย่างชัดเจน การไหลออกใน

³ <https://www.bangkokpost.com/business/1925808/nesdc-14-4m-workers-at-risk>

ปริมาณมากของการลงทุนในหลักทรัพย์ และการเพิ่มสูงขึ้นของการไหลออกของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทำให้ การไหลออกของเงินทุนสุทธิอยู่ที่ร้อยละ 4.1 ของ GDP ในไตรมาสที่ 1 ของปี 2563 เมื่อเปรียบเทียบกับร้อยละ 2.9 ของ GDP ในช่วงปลายปี 2562 ดังนั้น ค่าเงินบาทจึงอ่อนค่าลงอย่างมีนัยสำคัญในไตรมาสที่ 1 ของปี 2563 ซึ่งกลับทางกับ การแข็งค่าอย่างมากของเงินบาทในปี 2562 ทั้งนี้ ในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม 2563 อัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่ 31.8 บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งอ่อนค่าลงจาก 30.2 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐในปลายปี 2562 ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2563 เงินทุน สำรองระหว่างประเทศยังคงอยู่ในระดับสูงที่ 226.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับ 3.8 เท่าของหนี้นอกประเทศระยะสั้น หรือ เท่ากับมูลค่าการนำเข้า 14 เดือน

นโยบายด้านสาธารณสุขของรัฐบาลเพื่อรับมือโควิด-19 มีประสิทธิภาพในการสกัดกั้นกระแสการติดเชื้อภายใน เวลา 3 เดือน รัฐบาลประกาศใช้ พระราชกำหนดฉุกเฉินทั่วประเทศเมื่อวันที่ 26 มีนาคม ขยายการตรวจหาเชื้อ จัดส่งอำนวยความสะดวกเพื่อการรักษาพยาบาลและการกักตัว เตรียมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้โรงพยาบาล ห้ามการเดินทาง และบังคับใช้เคอร์ฟิว รวมไปถึงการปิดห้างสรรพสินค้า สถานที่สาธารณะ สถานที่ประกอบการที่มีความเสี่ยงสูงต่อการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโควิด-19 โดย ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2563 มียอดผู้ติดเชื้อโควิดที่ได้รับการยืนยันอยู่ที่ 3,148 ราย มีผู้เสียชีวิตในประเทศไทย 58 ราย ทั้งนี้ ตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคม จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ที่พบในแต่ละวันเพิ่มขึ้น ด้วยจำนวนหลักเดียว โดยส่วนใหญ่เป็นคนไทยที่เดินทางกลับมาจากต่างประเทศทำให้รัฐบาลพร้อมที่จะค่อย ๆ กลับมาเปิดเศรษฐกิจอีกครั้ง

รัฐบาลรับมือกับการระบาดของโควิด-19 โดยใช้มาตรการด้านการคลังและการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ธนาคารแห่งประเทศไทยปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายจากร้อยละ 1.25 เหลือร้อยละ 0.5 ระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม 2563 โดยดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนปรนอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2562 เงินเฟ้อลดต่ำลงอย่างมาก ณ สิ้นเดือนพฤษภาคม 2563 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปลดต่ำลงร้อยละ -3.44 และอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 0.01 โดยมี ปัจจัยผลักดันที่สำคัญคือการลดลงอย่างรุนแรงของราคาพลังงานและเชื้อเพลิงในตลาดโลกและอุปสงค์ภายในประเทศที่ อ่อนแอลง คณะรัฐมนตรีอนุมัติมาตรการเยียวยาและฟื้นฟูผลกระทบจาก โควิด-19 เป็น 3 ระยะ มูลค่ารวมกว่า 2.2 ล้าน ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 12.9 ของ GDP) โดยมาตรการรับมือของรัฐบาลส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่การอุดหนุนครัวเรือนและ ผู้ประกอบการที่เปราะบาง โดยเฉพาะ คนงานที่อยู่นอกระบบ และสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อให้ สามารถรับมือกับรายได้ที่สูญเสียไปและลดปัญหาคนตกงานจำนวนมาก รวมถึงปัญหาการล้มละลายของธุรกิจ (มีบท วิเคราะห์นโยบายเพื่อรับมือโควิดอย่างละเอียด อยู่ในส่วนที่พูดถึงการสนับสนุนผู้ประกอบการและครัวเรือนที่เปราะบาง)

มองไปข้างหน้าและความเสี่ยง

คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจไทยจะหดตัวอย่างรุนแรงในปี 2563 โดยถูกกดดันมาจากการชะลอตัวอย่างมากของ อุปสงค์ในตลาดโลกและอุปสงค์ภายในประเทศ โดยพื้นฐานแล้วคาดว่าเศรษฐกิจไทยจะหดตัวที่ร้อยละ 5 ในปี 2563

(ตารางที่ ES1) ซึ่งลดลงมากที่สุดในภูมิภาค เป็นผลมาจากการชะลอตัวอย่างรุนแรงของการส่งออก โดยเฉพาะรายรับจากการท่องเที่ยวและการค้าในตลาดโลกที่อ่อนแอลง รวมไปถึง การชะลอตัวของอุปสงค์ภายในประเทศซึ่งสะท้อนผลกระทบที่เกิดจากการจำกัดการเดินทางและคำสั่งปิดสถานประกอบการ อย่างไรก็ตาม การประมาณการนี้อาจจะมีการทบทวนอีกครั้งในอนาคต ซึ่งน่าจะมีแนวโน้มปรับลดลงกว่านี้อีก เนื่องจากความไม่แน่นอนที่เพิ่มขึ้นจากวงจรการแพร่ระบาดในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกและภายในประเทศ

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้น แต่ยังมีความไม่แน่นอน อุปสงค์ภายในประเทศ เช่น การบริโภคอาจจะเริ่มฟื้นตัวขึ้นจากการที่ไทยเริ่มผ่อนปรนมาตรการห้ามเดินทาง แต่ยังคงห้ามการเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศ การค้าและห่วงโซ่อุปทานที่ชะงักงันจะยังคงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากการลดลงของการท่องเที่ยว คาดว่าอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจน่าจะกลับมาเป็นบวกได้อีกครั้งในปี 2564 (ร้อยละ 4.1) และ 2565 (ร้อยละ 3.6) (ตาราง ES1) โดยคาดว่าจะกลับไปสู่ระดับผลผลิตก่อนวิกฤตโควิดได้ภายในสองปี ความเข้มแข็งของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของมาตรการรับมือเพื่อช่วยเหลือครัวเรือนและผู้ประกอบการที่เปราะบาง **ในขณะที่ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือวิธีการรักษาโควิด-19 เศรษฐกิจในภาพรวมยังคงต้องเผชิญกับความเสี่ยงในด้านลบ** การแพร่ระบาดรอบใหม่ของโควิด-19 ในประเทศไทยหรือในต่างประเทศยังเป็นปัจจัยเสี่ยงด้านลบที่สำคัญ ซึ่งอาจส่งผลในด้านลบต่อความต้องการสินค้าส่งออกของไทยและกระทบต่อกิจกรรมเศรษฐกิจภายในประเทศ เนื่องจากไทยมีความเชื่อมโยงอย่างมากกับเศรษฐกิจโลก ดังนั้น ประเทศไทยจึงอ่อนไหวมากต่อความผันผวนของกระแสเงินทุนในตลาดโลก และห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มในตลาดโลกที่ชะงักงัน มาตรการที่จะรับมือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอลงอาจส่งผลให้เกิดความตึงเครียดต่อสถานะของนโยบายการเงินและการคลังของประเทศ อัตราดอกเบี้ยนโยบายด้านการเงินที่อยู่ใกล้ศูนย์ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำที่สุดแล้ว และหนี้สาธารณะที่คาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และน่าจะสูงถึงร้อยละ 60 ของ GDP ภายในปี 2565

การสนับสนุนผู้ประกอบการและครัวเรือนที่เปราะบาง

มาตรการเพื่อรับมือโควิด-19 ของไทยมีมูลค่ารวมกันทั้งสิ้นคิดเป็นร้อยละ 12.9 ของ GDP โดยให้ความสำคัญกับการช่วยบรรเทาผลกระทบให้กับครัวเรือนและผู้ประกอบการที่เปราะบาง ซึ่งเป็นมาตรการที่ไม่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทยมาก่อน ทั้งในเชิงของขนาด ความคุ้มครอง และความหลากหลายของเครื่องมือที่ใช้ ส่วนที่ใหญ่ที่สุดของมาตรการที่ออกมาคือ การให้เงินอุดหนุนแก่ครัวเรือนและโครงการในระดับท้องถิ่นเพื่อยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน(คิดเป็น ร้อยละ 5.9 ของ GDP) ซึ่งจะใช้งบประมาณบางส่วนมาจากเงินกู้ นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้จัดตั้งกองทุนเพื่อรักษาสภาพคล่องของการระดมทุนในตลาดตราสารหนี้ เพื่อช่วยเสริมสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการที่ตราสารหนี้ครบกำหนด (ร้อยละ 2.4 ของ GDP) และให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (ร้อยละ 2.9 ของ GDP) รวมไปถึง การยกเว้นภาษีและการปรับโครงสร้างหนี้ให้แก่ผู้ประกอบการและครัวเรือน

เป้าหมายของรายงานส่วนนี้ คือ การเสนอแนะว่าจะทำอย่างไรให้ประเทศไทยสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของมาตรการเพื่อช่วยเหลือครัวเรือนและผู้ประกอบการที่เปราะบาง โดยรายงานนี้ได้ถ่ายทอดบทเรียนจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ซึ่งมีทุนมนุษย์ระดับค่อนข้างสูง และมีขนาดของเศรษฐกิจนอกระบบที่ค่อนข้างใหญ่ มีตลาดการเงินที่พัฒนาแล้ว มีศักยภาพองค์กรที่เข้มแข็ง มีฐานะการคลังที่เพียงพอ และมีภาคการท่องเที่ยวที่มีชีวิตชีวา ทั้งนี้ เพื่อเสนอแนะว่าประเทศไทยควรจะปรับปรุงนโยบายอย่างไรได้บ้าง

ในระยะสั้น รายงานนี้จะชี้ให้เห็นถึงประเด็นท้าทายซึ่งจะต้องจัดการ และการขยายความคุ้มครองเพื่อสนับสนุนครัวเรือน แม้ว่าประเทศไทยจะประกาศใช้มาตรการที่ใหญ่มากเพื่อรับมือโควิด แต่ประเด็นท้าทาย คือ การเข้าถึงการลงทะเบียนของผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ และการสร้างระบบลงทะเบียนทางสังคมอย่างบูรณาการที่จะช่วยให้มีข้อมูลที่ทันสมัยและสามารถมุ่งเป้าไปที่กลุ่มคนเปราะบางได้ และยังช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการออกแบบและปิดช่องโหว่ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศทั่วโลกได้พึ่งพาข้อมูลทะเบียนทางสังคมแบบบูรณาการเพื่อออกแบบและกำหนดเป้าหมายของโครงการ โดยข้อมูลทางทะเบียนเหล่านี้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่และรวดเร็วในการรับมือกับการระบาดของโควิด-19 ทั้งนี้ อันดับแรกของการพัฒนาระบบทะเบียนทางสังคมแบบบูรณาการนี้จะต้องมีความตกลงในหลักเกณฑ์วิธีการทำงานร่วมกันในการจัดการฐานข้อมูลของประเทศ นอกจากนี้ ประเด็นท้าทายอีกด้านคือการสนับสนุนผู้ที่ตกสำรวจในครัวเรือน โดยความคุ้มครองที่ให้กับครัวเรือนที่เปราะบางควรครอบคลุมทั่วถึง ไม่ละเลยกลุ่มคนที่เปราะบาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สูงอายุ และแรงงานข้ามชาติ

เพื่อก้าวไปข้างหน้า การช่วยเหลือผู้ประกอบการควรออกแบบเพื่อช่วยธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากโควิด-19 ในขณะเดียวกัน ก็ยังควรสนับสนุนผู้ประกอบการที่เปราะบาง แม้ว่าเกือบทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น แต่บางภาคการผลิต เช่น การท่องเที่ยว ซึ่งมีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กจำนวนมาก มีการจ้างงานมหาศาล และนำรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศจำนวนมาก ยังคงอยู่ในภาวะที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด การให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการเหล่านี้โดยเพิ่มการใช้งานผ่านระบบดิจิทัลจะมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นให้กับธุรกิจเหล่านี้ในช่วงวิกฤต และช่วยให้ธุรกิจเหล่านี้สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงหลังวิกฤตโควิด ที่ความต้องการบริการที่ลดปริมาณการติดต่อสื่อสารระหว่างกันจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก นอกจากนี้ มาตรการที่จะช่วยเสริมสภาพแวดล้อมในการประกอบธุรกิจ เช่น การจดทะเบียนธุรกิจโดยผ่านระบบอัตโนมัติทั้งระบบจะช่วยสนับสนุนให้เกิดธุรกิจใหม่ ๆ โดยยังคงรักษามาตรฐานการเว้นระยะห่างทางสังคม ทั้งนี้ การช่วยเสริมสภาพคล่องสำหรับผู้ประกอบการที่เข้าถึงสินเชื่อได้ยาก โดยการตั้งเป้าไปที่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ และวิสาหกิจรายย่อยโดยดูที่ฐานะการออม และที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม อาจทำให้ผู้ประกอบการบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงมาตรการช่วยเหลือได้

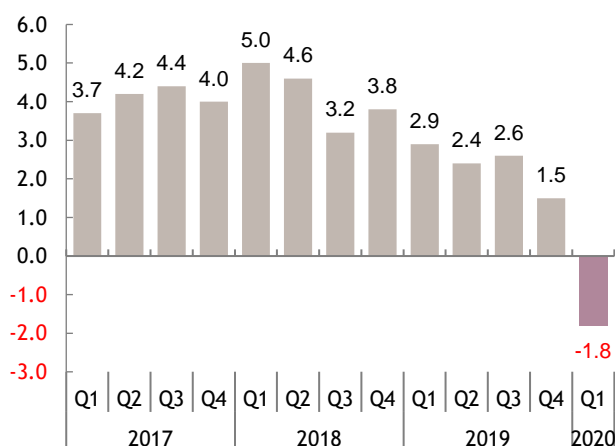
อัตราการว่างงานที่สูงขึ้นและการทำงานต่ำกว่าระดับ ประกอบกับทุนมนุษย์ของกำลังแรงงานที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้ต้องหานวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา ประเทศไทยต้องลงทุนในนโยบายตลาดแรงงานและโครงการที่จะช่วยสนองตอบความต้องการทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ควรปฏิรูปการฝึกอบรมและโครงการเพื่อการจ้างงานที่สะท้อนอุปสงค์ในตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป ให้แรงงานมีทักษะการพัฒนาอากรมทางสังคม ทักษะทางปัญญาขั้นสูง และทักษะด้านเทคนิค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะด้านดิจิทัล ซึ่งจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อบริการที่ลดปริมาณการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน แรงงานข้ามชาติในไทยก็อยู่ในสถานะที่เปราะบางและเสี่ยงต่อการสูญเสียรายได้ ตกงาน และไม่สามารถเดินทางกลับบ้านเกิดได้ ดังนั้น นโยบายแรงงานข้ามชาติและข้อตกลงกับประเทศต้นทางจะต้องสร้างความมั่นใจว่าแรงงานข้ามชาติจะได้รับความคุ้มครองและอุดหนุนตามที่จำเป็น

ในระยะยาว นโยบายจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความยืดหยุ่น เนื่องจากพื้นที่การคลังที่ลดลง ดังนั้น การฟื้นฟูกันชนทางการคลังโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากรายรับของรัฐจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถรับมือกับวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะที่วางแผนไว้ได้ ยิ่งไปกว่านั้น ไทยสามารถได้ประโยชน์จากการถอดบทเรียนของมาตรการเพื่อรับมือโควิด-19 อย่างเร่งด่วน โดยการก้าวข้ามระบบคุ้มครองทางสังคมแบบดั้งเดิมที่ผูกพันอยู่กับการจ้างงานไปสู่ระบบความคุ้มครองที่กำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้มั่นใจว่ากลุ่มคนที่เปราะบางที่สุดจะเข้าถึงสิทธิประโยชน์ขั้นต่ำ และสามารถคัดกรองเข้ากลุ่มเปราะบางที่ควรได้รับการอุดหนุนจากภาครัฐ และให้ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะใหม่เพื่อตอบรับกับความต้องการของเศรษฐกิจฐานความรู้

แผนภาพการพัฒนาในระยะที่ผ่านมา

รูปที่ ES 1: GDP ของไทยหดตัวลง ซึ่งถือเป็นระดับต่ำสุดในรอบ 5 ปี ...

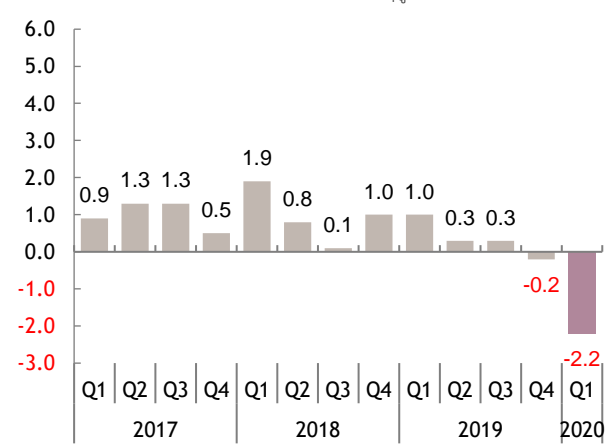
(% เปลี่ยนแปลงเทียบกับปีก่อนหน้า)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช)

รูปที่ ES 2: ...แรงผลักรายได้ไตรมาสลดลง ...

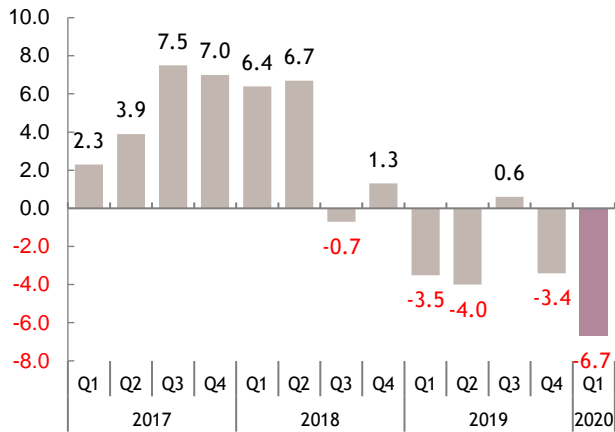
(% เปลี่ยนแปลงเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า ที่ปรับฤดูกาล)

ที่มา: สศช

รูปที่ ES 3: ...การส่งออก โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว ถูกกระทบอย่างรุนแรงจากการระบาดของโควิด-19

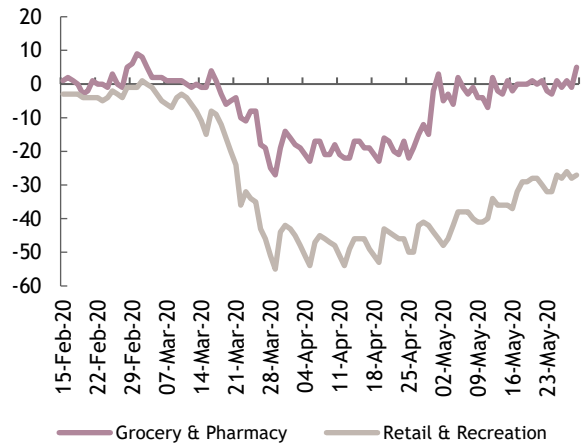
(% มูลค่าเปลี่ยนแปลงจากปีก่อนหน้า)

ที่มา: สศช.

รูปที่ ES 4: ...และอุปสงค์ภายในประเทศที่ชะลอลงเนื่องจากการจำกัดการเดินทาง

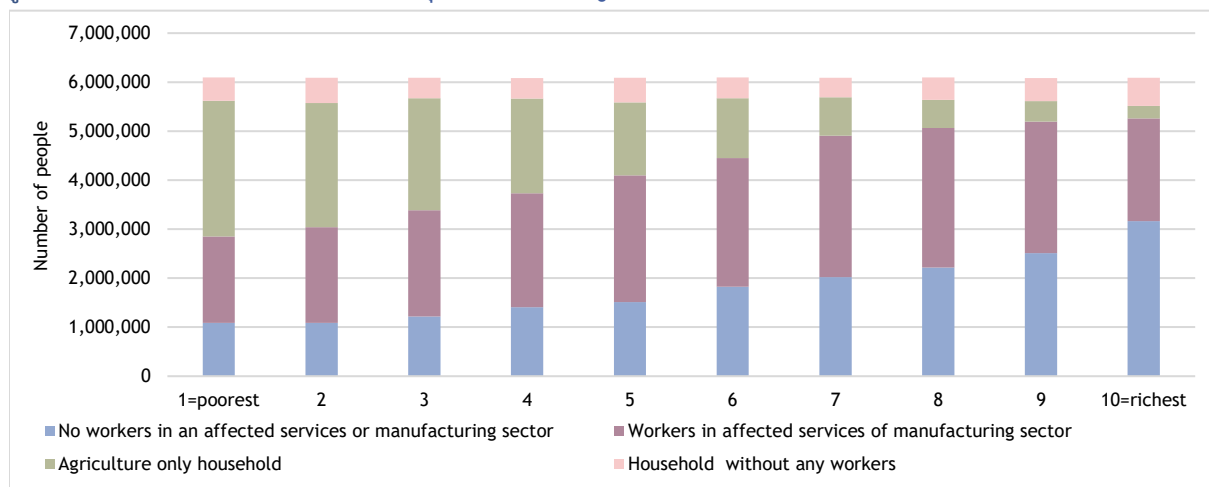
(การเปลี่ยนแปลงของการใช้บริการ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์พื้นฐาน)

ที่มา: Google Community Report

ข้อสังเกต: การเคลื่อนไหวของร้านขายของชำและร้านขายยา สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของ ตลาดขายของชำ โกดังขายอาหาร ตลาดเกษตรกร ร้านขายอาหารเฉพาะทาง ร้านขายยา และเภสัชกรรม ในขณะที่ การเคลื่อนไหวของร้านค้าปลีกและบริการเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ สะท้อนแนวโน้มของธุรกิจร้านอาหาร ร้านกาแฟ ห้างสรรพสินค้า สวนสนุก พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด และโรงพยาบาล

รูปที่ ES 5: งานที่มีความเสี่ยง และครัวเรือนในทุกระดับรายได้เผชิญกับผลกระทบด้านลบจากโควิด -19

ที่มา: การคำนวณของเจ้าหน้าที่ธนาคารโลก โดยใช้ข้อมูลจากสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของไทย ปี 2560

ตาราง ES 1: ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจมหภาค

	2561	2562	2563f	2564f	2565f
อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (ณ ราคาคงที่)	4.1	2.4	-5.0	4.1	3.6
การบริโภคภาคเอกชน	4.6	4.5	-4.0	4.0	4.1
การบริโภคภาครัฐ	1.8	-1.7	16.3	-15.0	-17.4
การสะสมทุนเบื้องต้น	5.4	3.3	-1.3	-2.5	1.7
การส่งออกสินค้าและบริการ	3.3	-2.6	-6.3	2.2	2.5
การนำเข้าสินค้าและบริการ	8.3	-4.4	-4.0	2.3	2.4
อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (ณ ราคาปัจจัยการผลิตคงที่)	4.2	2.4	-5.0	4.1	3.6
ภาคเกษตรกรรม	5.0	2.0	-1.0	1.5	2.0
ภาคอุตสาหกรรม	2.7	2.6	-4.6	2.5	3.0
ภาคบริการ	5.0	2.3	-5.6	3.3	4.2
เงินเฟ้อ (ดัชนีราคาผู้บริโภค)	1.1	1.1	-0.9	1.0	1.0
ดุลบัญชีเดินสะพัด (สัดส่วนต่อ GDP)	6.5	5.0	2.3	1.7	1.1
ดุลการค้า (สัดส่วนต่อ GDP)	-0.7	-1.1	-8.5	-5.4	-3.1
หนี้สาธารณะ (สัดส่วนต่อ GDP)	42.2	42.5	50.2	54.9	56.4

ที่มา: สศช และ การคำนวณของเจ้าหน้าที่ธนาคารโลก

WORLD BANK GROUP

กลุ่มธนาคารโลก ชั้น 30 อาคารสยามพิวรรธน์ เลขที่ 989 ถนนพระราม 1 ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

Email.thailand@worldbank.org | โทรศัพท์ 0-2686-8300

www.worldbank.org/thailand

Facebook [World Bank Thailand](https://www.facebook.com/WorldBankThailand)